

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Licijnska knjižnica,
Ljubljana

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Simon Gregorčičevi ulici.
— Dopisi se ne vračajo. — Št. pri čekovnem uradu v Ljubljani 11.953.

Naročnina za ozemlje SHS: letno 120 D, za pol leta 60 D, za četrt leta 30 D, mesečno 10 D, za inozemstvo 150 D. — Plača in toži se v Ljubljani.

LETO VI.

LJUBLJANA, dne 3. februarja 1923.

ŠTEV. 14.

Ivan Mohorič:

Povojni razvoj in sedanje stanje trgovstva v Sloveniji.

(Konec.)

Med nadaljnjimi specializiranimi strokami štejemo v celi Sloveniji 55 trgovin z železnino, 72 trgovcev s čevlji, 149 trgovcev z usnjem, 72 trgovcev z galanterijo in 11 trgovcev s steklom. Trgovci z usnjem so ponekod ob enem usnjariji, posebno po deželi. Tudi v teh skupinah je bilo v zadnjem času znatno gibanje. Trgovcev z železnino je pričelo na novo 24, toda že tekoma enega leta se jih je odjavilo že 19, tako da jih je ostalo samo 5 novih. Enak je bil poizkus v čevljarstvu, in sicer 35 prijav in 33 odjav in pri usnjarski obrti 56 prijav in 50 odjav. Znatno prirastek beležimo le v galanterijskih stroki, kjer je bilo 69 prijav in 37 odjav.

Radi povojnih odredb vsled koncesioniranja trgovine z jajci, perutnino, mlekom, maslom in sadjem je prirasla močna skupina ljudi, ki se po večini skoraj ne morejo nazvati in šteti med trgovce. Ta skupina šteje 579 obrtnih listov. Vse skupaj pa je pravzaprav le tržni promet. Ta skupina je najbolj razvita in zastopana v mariborskem okraju in v Mariboru, v ptujskem, kamniškem, lilijskem in kranjskem okraju.

Med nadaljnje stroke spadajo trgovine s stavbenim materialom, s kurivom, s kemičnimi izdelki, drogerije, trgovine s cveticami, s papirjem, knjigarne, s pohištvo, z manufakturnim in modnim blagom, elektrotehničnim materialom, orožjem, kožuho, konfekcijo, dežniki, slamniki, klobuki, glashbili, zlatnino in srebrnino, optičnimi in urarskimi izdelki itd., itd.

Iz teh strok napreduje trgovina s stavbenim materialom, in sicer z opeko: prijav 5, odjavi 2; z apnom: prijav 11, odjav 8; s cementom: prijav 15, odjav 5; z ostalim stavbenim materialom: prijav 10, odjave 3; z elektrotehničnim materialom: prijav 6, odjav 0.

Med ostalimi strokami te skupine opazujemo le neznatne izpremembe, ki kažejo popolnoma normalno sliko razvoja.

Med prometnimi obrti je omeniti spedicijo, ki se je v ugodni konjunkturi nesigurnega prometa v letih 1919—1921 zelo razvila. Tako imamo samo v Mariboru danes kakih 24 spedijskih tvrdk, ki druga drugi kvarijo posel. Te spedicije so se mogle pri nas razviti samo vsled pomanjkanja direktnih mednarodnih prometnih zvez, radi carinskih težkoč, prometnih omejitev in nedopustnosti povzetij v inozemstvo. Predlani so se k spediciji pridali še carinski posredniki, ki so bili poprej pri nas v tej obliki neznan obrt. V spediciji imamo sedaj že popolnoma nevzdržne razmere. Ker nekatere spedijske inozemske tvrdke niso mogle odpreti pri nas podružnic, najele so v posameznih krajih figurante, ki so potem priglasili prosto spedijsko obrt na svoje ime, v resnici pa se pod tem imenom vršijo podružni posli inozemske tvrdke, ki označuje na svojih dopisih in reklamah tuzemsko pisarno kot svojo podružnico. Takih primerov imamo že samo v Mariboru več.

Prevelika prostost v trgovskih obrtih vodi do eksperimentiranja,

do nesolidnosti in nerečne konkurence, katero so še vlade s podpiranjem zadruženje trgovine poostrihle. Posledica pomanjkanja strokovne izobrazbe v tehničnem in komercialnem oziru je skrajno primitivno trgovsko poslovanje in pomanjkanje stanovske samozavešči. Takim trgovcem je seveda potem zelo težko sodelovati v stanovskih organizacijah, ker jim primanjkuje strokovne podlage za inicijativno udeleževanje v organizacijskih, administrativnih, kakor tudi v ekonomskih vprašanjih. Posledica tega je, da jih povsod prehitevajo inozemci in domači židi in se delovanje gremijev mora po večini omejevati na same proteste in prilozbe.

V narodnostnem oziru je v mestih na Štajerskem pretežna večina trgovine v rokah Nemcev. Tako znaša številčni odstotek nemških trgovcev v Mariboru 56, še slabše je razmerje v Ptuj in mnogo boljše ni v Celju in drugod. V Prekmurju je zopet večina trgovine v rokah Madžarov, ki so tudi našega jezika neveščji. Končno pa, ako bi bilo tudi številčno razmerje drugačno, je finančna moč in komercialna prednost in veletrgovina v teh krajih še v rokah Nemcev. Napram njim je slovenska trgovina še zelo mlada, finančno šibkejša in revnejša na izkušnjah in poslovnih zvezah, dasi moramo hvalno priznati nepričakovan razmah in napredek slovenske trgovine ravno v Mariboru od prevrata sem. Napredek bi bil lahko še znatno večji, ako bi trgovstvo našlo pri obrtnih in drugih oblastih malo več zaslombe in ako bi ne bile nestalne valutne in poslovne prilike prizadele novim podjetjem takoj v začetku toliko težkih izgub in škod. Štajersko slovensko trgovstvo ima v teh krajih še veliko nalogo pred seboj in mora poglobiti delo v vseh stanovskih organizacijah, posebno pa na ekonomskem polju. Situacija bo tem težja, ker je direktni in indirektni pritisk inozemske posredovalne trgovine in preplavljenje židovstva vedno močnejše, kakor se občuti na Kranjskem vpliv italijanske trgovine. Treba je nujno izrabi čas, ker ko stopimo s sosedi v odnošaje definitivnih trgovskih pogodb, ko bo inozemcem omogočena reciprociteta pri nas, bo situacija še mnogo težja. Ze sedaj imamo naravnost klasične primere izigravanja naših narodno-trgovskih interesov v štajerskih mestih, kjer si domačini Slovenci in Nemci za male denarje pridobijo obrtne liste, da figurirajo potem v tvrdkinem naslovu, resnični poslovodje, odnosno imetniki tvrdke pa so inozemci, ponajveč Avstrijci. Takih slučajev imamo več v Mariboru. Obrtne oblasti bi teh nerednosti ne smele trpeti.

Ako k vsemu temu pomislimo, da smo imeli v dobi od julija 1921 do julija 1922 v Sloveniji nič manj kot 4822 prijav in 3358 odjav trgovskih obratov, vidimo jasno, da živimo v strašno nestalnih razmerah konjunkturanelega diletanfizma, velikih izgub in dobičkov. Tudi pojavi pritoka h trgovskemu stanu so v mnogem podobni gospodarskemu pokretu v Avstriji iz leta 1867 do 1873, ki je tako neslavno končal. Priznati moramo, da dosedaj kljub težkim sunkom, ki jih je preživelo naše gospodarstvo od prevrata, nismo imeli konkurzov, niti abnormalnega števila poravnjav, to pa vse radi tega, ker gospodarimo v baissa. Vsako

trajno zboljšanje, posebno pa relativno rapiden porast dinarja pa lahko poruši vse dosežanje na vi-

dež sijajne uspehe in bo zahteval milijonske žrtve in močno razredčil vrste sedanjih trgovcev.

St. Kukla:

Kako je treba čitati bilance delniških družb.

(Nadaljevanje.)

V sledečem prinašamo bilanco nekega trgovskega podjetja, katero si takoj uredimo po naši shemi.

Investirani kapital:		Lastni kapital:	
Nepremičnine	5.250,—	Delniška gl.	250.000,—
Inventar	84.713,—	Rezervni fond	591.12
	89.963		250.591
	75		12
Prometni kapital:		Tuji kapital:	
Gotovina	127.868.52	Upniki	6.828.436
Vred. papirji	10.000,—	Dobiček	21.614
Dolžniki	612.860.10		19
Blago	6.259.949.65		
	7.010.678		
	27		
	7.100.642		7.100.642
			02

Dobiček od Din 21.614.19 je nad 8½% obrestovanje delniške glavnice po Din 250.000,—, s katerim dobičkom smo lahko zadovoljni.

Družba ima svoj rezervni fond, ki je do sedaj dosegel ¼% delniške glavnice. Torej nič posebnega.

Če medtem pogledamo razmerje med lastnimi in tujimi sredstvi, vidimo zopet, kakor v zadnjem poglavju, ta čudoviti pojav. Lastni kapital družbe znaša Din 250.591.12 napram Din 6.828.436.71. Z drugimi besedami: razmerje med lastnim in tujim kapitalom je 1:27½ ali: dolgovi družbe znašajo 27½krat več kakor lastni kapital! Izračunajmo sedaj razmerje v odstotkih: od vsega kapitala, ki ga je družba koncem leta izkazala, ni bilo niti 4% lastnega kapitala (vračunan tudi dobiček) med tem ko ostalih 96% predstavlja obveze (dolg) družbe.

To ogromno razmerje samo ob sebi mnogo pove. Pojasnimo nadalje!

Naše trgovsko podjetje uvažava velike količine blaga iz inozemstva. Morda da je pri takih družbah med upniki mnogo postavk, ki predstavljajo dolg v tuji valuti — frankih, lirah, čeških kronah itd. — katere so se preračunale v našo valuto po kurzu, ki je bil na dan bilance. Od tega časa pa je morda tuja valuta poskočila in je le redkokdaj slučaj, da bi katera padla. Ali pa je družba morda začasno krila dolgove v tuji valuti po ugodnem kurzu?

Lahko da — ali če pa ne, morda cel njen kapital ne zadostuje, da bi krila kurzno razliko!

Vzemimo drugi slučaj! Recimo, da bi začel iz kakršnega vzroka si že bodi dinar rasti. Naravno bi bilo, da bi začele potem cene blagu padati! Ali bi zamogla družba, o kateri govorimo, prenesti to padanje? To je veliko vprašanje, in lahko rečemo, da bi tega ne prenesla, temveč končala s — konkurzom!

Ze razmerje med tujim in lastnim kapitalom samo nalaga tako delničarju kakor upniku največjo opreznost.

Ako hočemo biti pravični, moramo opozoriti na eno stvar, ki bi morda, čeravno ne veliko, pa vendar izpremenila bilanco.

Mnogo naših trgovcev in trgovskih podjetij ne kupujejo sami vso robo, ki jo imajo v zalogi. Morda imajo en del — eventualno tudi veliki del — zaloge blaga v komisijiski prodaji, torej vrednost, za katero v slučaju, da je ne prodajo, niso dol-

žni plačati, ampak jo stavijo dobavitelju na razpolago.

Ob priliki raznih revizij sem videl, da posamezni trgovci in trgovska podjetja ne vedo, da je v bilanci razločevati blago, katero prodajo v komisiji, od blaga, ki so ga sami kupili. Pa ravno tako razločevanje lahko predstavlja za bilanco veliko. Morda v navedenem slučaju ne bi znašala bogve velike vsote, a bilanca bi morda povsem drugače izgledala.

V kakšnem razmerju stoji lastni kapital k investiranemu kapitalu v tej bilanci?

Napram Din 250.591.12 lastnega kapitala stoji investicije Din 89.963.75 para, torej v razmerju 3:1 ali: od lastnega kapitala je porabljeno v investicije 35½%, medtem ko je ostalih 64½% na razpolago za prometne svrhe. Po dosežanih izkušnjah pri bilancah industrijskih podjetij bi bili tako razmerje med lastnim in investiranim kapitalom označili kot sijajno. Ne smemo pa pozabiti, da trgovina daleč ne zahteva toliko inventarja kakor industrija. Kljub temu pa moramo reči, da je razmerje med lastnim in tujim kapitalom povsem zadovoljivo.

Če bi poiskali razmerje med investiranim in prometnim kapitalom, bi našli, da je od vsega kapitala, izkazanega v bilanci, samo 1½% porabljenega v investicijske svrhe, a 98½% za promet. Iz te strani ne bi bilo nikakega ugovora proti temu podjetju.

Če poiščemo likviditet družbe, vidimo, da je celi iznos upnikov popolnoma krit po vrednostih prometnega kapitala. Potemtakem bi za ta slučaj ne bilo nobenega ugovora.

Po mnogi izkušnji lahko rečemo, da so računi dolžnikov in upnikov v bilanci skoraj enaki. Z inkasiranimi terjatvami dolžnikov lahko plačamo račune upnikov. V našem slučaju znašajo upniki Din 6.828.436.71, dolžniki samo Din 612.860.10, to je samo 9%. Kje bo vzela družba denar za plačilo eventualno dospelih obveznosti?

Ali s prodajo blaga? Da — blaga ima družba dosti in preveč v skladišču. Ima ga toliko, da bi najmanjši padec cene pri razmerni nizkemu lastnemu kapitalu katastrofalno učinkoval. Od celega lastnega in tujega kapitala, s katerim je družba delala, je naloženo v zalogo blaga 89%.

Morda prodaja družba samo proti takojšnjemu plačilu in izkazuje radi

tega veliko zalogo blaga, a majhen saldo dolžnikov?

N. e. V kolikor poznamo obče trgovske razmere za časa bilance, — moramo reči n. e. Nasprotno — ta velika postavka »zaloga blaga« nam pravi, da ima družba prenapolnjeno skladišče z raznim blagom, morda tudi starim, katerega ne more prodati, a katerega cena dnevno pada. To je za nas, v kolikor ne poznamo specialnih razmer tverde in dokler se nismo prepričali o njenem eventualnem boljšem stanju, zopet en razlog več, da bi čimprej realizirali svojo naložbo.

Uvoz žganja iz Srbije v Slovenijo.

V poslednjem času kar dežuje ponudb srbijanskih trgovcev z žganjem za »rakijo«. V Sloveniji pridelamo sicer dovolj dobrega žganja in naši ljudje rakije tudi posebno ne obrajajo, ali ponudena cena je zapeljiva in tako se utegne vendarle zgoditi, da kdo ponudbi nasede in rakijo iz Srbije naroči.

»Ponudbi nasede« smo rekli, ker ponudba je slavljenja za nezatrošarinjeno rakijo, zato bo moral kupec ob prevzemu srbijanskega žganja plačati ne le ceno za žganje, temveč tudi še trošarino na žganje po 20 Din za 1 liter alkohola ali približno 20 kron za 1 liter rakije.

V Srbiji ne poznajo namreč še danes trošarine na žganje in plačujejo le trošarino na špirit. Tam sme vsakdo kuhati žganje, bodisi iz svojega, bodisi iz kupljenega sadja, kolikor se mu ljubi in ni mu treba žganjekuhe nikomur naznanjati, kaj že ne komu kaj plačati.

Ker je nasprotno v drugih pokrajinah — v številni Črno goro — treba plačevati na žganje trošarino 20 Din za 1 liter čistega alkohola, je v trošarinskih predpisih odrejeno, da mora vsakdo, ki uvozi srbijansko žganje v pokrajine, kjer se plačuje trošarina na žganje, prejem žganja finančni kontroli prijaviti in odpadajočo trošarino plačati.

Kontrola izvoza žganja iz Srbije se vrši na ta-le način:

Kdor želi izvoziti kako žganje iz ozemlja bivše kraljevine Srbije v druge pokrajine, mora pri občini (v Srbiji), iz katere se žganje izvažja, vzeti potrdilo, iz katerega je razvidno, koliko žganja izvažja in kam.

To potrdilo se mora priložiti tovrstnemu listu, če se pa prevozi žganje preko srbijanske meje z vo-

zom, ga mora imeti spremljevalec (voznik) s seboj.

Za prevoz v Slovenijo pride v poštev edinole železnica, zato ne bomo dalje navajali, kako in kje mora prijavljati prevoz žganja oni, ki prevažja žganje preko meje z vozom, temveč se omejimo le na kontrolo ob prevozu po železnici.

Železniška postaja mora oddelku finančne kontrole takoj prijaviti vsako pošiljatev, ki vsebuje žganje, došlo iz srbijanskega ozemlja.

Ravno tako mora oni, na katerega je žganje naslovljeno, čim prej obvestilo, da je žganje došlo na postajo, prijaviti oddelku finančne kontrole dan in uro, ob kateri hoče prevzeti žganje na postaji.

Oddelek finančne kontrole pošlje na postajo enega svojih organov, da vpričo železniškega uradnika ugotovi, koliko žganja je in kako je močno.

Če prevzemnik želi prevzeti žganje še isti dan, ko je prijava dospela, mora oddelek finančne kontrole poskrbeti, da se ugotovitev na postaji izvrši najkasneje štiri ure po prejemu prijave.

Odpadajočo trošarino mora prevzemnik takoj plačati s poštnim čekom, ki mu ga izroči finančni organ, ker železnica ne sme žganja izročiti, dokler ni finančni organ obvestil železniško postajo, da je trošarina plačana. Uradnik, ki bi izdal žganje, preden prejme tako obvestilo, se kaznuje po trošarinskih predpisih.

Kdor bi ne prijavil prevoza srbijanskega žganja, zakrivi lihotapski prestopnik in se kaznuje poleg plačila redne trošarine še z dvakratnim zneskom te trošarine (mesto enkrat plača trikrat). Do junija lanskega leta je v takem primeru plačal ne le petkratno kazen, temveč se mu je tudi žganje zaplenilo, s finančnim zakonom pa je za dobo do 30. junija 1923 kazen omiljena le na plačilo dvakratnega zneska.

Vse to, kar smo omenili glede železnice, velja tudi za pošto. Tudi žganje, ki ga kdo prejme iz Srbije po pošti, se mora prijaviti in naknadno zatrosariniti, pa naj bo tega žganja še tako malo. Zatrosariniti bi ne bilo treba žganja le tedaj, če vsebuje prejelto žganje manj nego pol litra čistega alkohola, to je na primer 1 1/2 litra 30 % žganja. Prijavitelj se mora pa tudi tako pošiljatev.

Kakor je videti, je torej kontrola jako natančna in stroga, zato je treba pri naročanju srbijanskega žganja največje opreznosti.

M. Savić:

Naša industrija in obrti.

(Nadaljevanje.)

Za izdelavo streliv bi se razširil zavod v Kragujevcu, osnoval naj bi se nov pirotehnični zavod v Užicah ali pa na progi Užice—Sarajevo. Vsaka država mora imeti vsaj najmanj radi sigurnosti dva pirotehnična zavoda. Za izdelavo municijskih delov za granate in šrapnele bi se prenesla obstoječa moderna inštalacija iz Guštanja-Ravn v Kragujevac in bi se v Prijedoru, Užicah in Zenici osnovala v to svrhu nove inštalacije.

Poleg izdelave svinca v Mežici bi bilo treba otvoriti svinčni rudnik in topilnico v Krupnju, da bi bila za slučaj vojne zadostna količina svinca na razpolago. Cinkarni v Celju bi bilo treba zasigurati cinkovo rudno, ki se pridobiva v Rudniku v naši državi.

Za izdelavo robov iz medi bi: 1. moralo borsko društvo rafinirati baker pri nas doma; 2. država bi osnovala valjarno in izvlačnico za baker in med, kjer bi se izdelovala pločevina in žice, bodisi sama ali v zvezi z domačim kapitalom, kakor tudi izvlačnico za obroče. Za izdelavo aluminijevih vžigalcev za granate in šrapnele, kakor tudi za dele aeroplana bi bilo treba osnovati doma (v Sibeniku) tovarno za aluminij, ki bi izdelovala aluminij ter ga predelovala v izdelke. Koš polfabrikat za aluminij se izdeluje v Ljubljani iz bauksita, katerega imamo v Dalmaciji ogromne količine na razpolago, aluminijev oksid. Tovarno za smodnik v Kamniku je treba preseliti v Užice, odnosno v okolico ter to tovarno s tovarnami v Obilicem najmoderneje opremiti za izdelavo smodnika, razstreljiv in dinamita. Treba je ohraniti destilacijo lesa v Belišču in v Tesliču za produkcijo acetona za izdelavo brezdimnih streliv.

V Jajcu je treba osnovati tovarno amonijaka in azoine kisline iz kalcijevega cijanida, kjer ga je treba izdelovati. Treba je predpisati in s subvencijo podpirati, da bi imele vse milarne naprave za razkrajanje masti v sestavine, kakor tudi osnovali državno tovarno za čiščenje glicerina. Na dveh krajih države moramo imeti tovarne za eter. Na Visokem je treba osnovati tovarno za žvepleno kislino na takozvani kontaktni način, da bi se dobil anhidrit žveplene kisline. Imeti bi morali po državi v vseh pokrajinah tovarne za alkohol. Treba bi bilo zgraditi državno tovarno žvepla iz mav-

ca nekje v bosanski Krajini, kakor je potrebno, da se producira kalijev klorat v Jajcu in da se predeluje ostanke od melase v kalijeve soli. V to svrhu je treba držati velike državne rezerve kalijevih soli, ali pa napraviti inštalacije za pridobivanje potaše iz lesnega pepela.

V svrhu izdelave jahalnih oprem je treba omogočiti osnovanje usnjarske industrije v Bosni in Srbiji, da bi imeli v slučaju vojske, ako bi Slovenijo zasedel sovražnik, dovolj usnjenega materiala. Jermenarsko opremo je treba dati izdelati pri obstoječih mojstrih, nekoliko pa s kompletnimi popravili v vojnih arzenalih.

Med ostalo industrijo, ki obratuje, odnosno ki bi lahko sodelovala za obrambo v vojnih časih, pride v poštev tekstilna industrija za izdelovanje oblek; usnjarska industrija za obutev in čevljarska industrija; mlinarska industrija za izdelovanje škroba in moke; pekarska industrija in industrija prepečenca; industrija za izdelavo konzerv iz rib, mesa in sadja; industrijske klavnice in mesne klavnice, ki so opremljene z industrijskimi tiri in hladilnicami; hladilnice za živila, kakor sir, jajca in meso; nabiranje in predelava zdravilnih zelišč; izdelava zdravil. kemična veleindustrija za produkcijo sode, natrijevega hidrata, kromovih soli, sredstev za desinfekcije, ferosilicija itd., industrija papirja, ki se uporablja kot pomožna industrija za izdelavo bombažev celuloze in za izdelavo papirja za vojaštvo in časopisje; premogovniki, steklarska industrija za lekarniške steklenice, lesna industrija za stavbeni les za barake in druge potrebe, cementna industrija za izdelavo cementa za ugradbe, produkcija in destilacija nafte, da bi se dobili potrebni destilati nafte; industrija keramične posode, industrija vate, gazov in drugih zavojev, industrija lanina za predelavo usnja, industrija špirta za izdelavo etera, zdravil in brezdimnega smodnika; milarška industrija za izdelavo surovega glicerina in mila, vžigalična industrija, industrija katrana za pridobivanje destilacijskih produktov, posteljna industrija, oljarska industrija in industrija za izdelavo firneža in lakov, kavčukova industrija, industrija za izdelavo voz in vagonov, kovinska industrija, urarska industrija, industrija za bolniško opremo in za izdelavo predmetov fine mehanike, industrija za izdelavo hidrofilnega platna itd.

LISTEK.

Gustav Freytag.

Dati - Imeti.

(Nadaljevanje.)

»Imaš pač srečo, Oskar,« pravi baronica in ga nežno pogleda.

»Kakor pač vedno v teh sedemnajstih letih, odkar živiva skupaj,« odgovori baron z enako nežnim glasom.

»Danes je sedemnajst let!« zakliče baronica; »minula so kakor en dan! Bila sva zelo srečna, Oskar!« S hvaležnim pogledom se privije k njemu.

»Bila? Menim, da sva še vedno in upam, da tudi ostaneva.«

Med takimi in enakimi pogovori nadaljuje baron v sredi med damama pot proti gradu.

»Tam-le stoji tuj voz, ali je prišel obisk?« vpraša plemenitaš.

»Ehrenthal je samo,« odgovori baronica, »čaka nate in je napravil nama z Lenoro že celo kopico poklonov.«

Smehljaje odvrne baron: »Še najljubši mi je izmed vseh trgovcev njegove vrste. Ima vsaj simpatično vedenje, in iz dolgega občevanja z njim sem ga spoznal kot zanesljivega človeka. — Dober dan, gospod Ehrenthal, kaj vas je privedlo k meni?«

Gospod Ehrenthal je bil dobrorejen gospod v najboljših letih. Njegov obraz je bil prekrogel, prumenkast in oči preveč pretkane, da bi ga mogli imenovati lepim. Na nogah je nosil dokolenice in na ovratnici se mu je lesketala diamantna igla. S klobukom v roki je stopal po drevoredu baronu nasproti in se globoko klanjal.

»Vaš ponižni sluga, milostni gospod!« odgovori s spoštljivim smehljajem. »Akoravno me nič kupčij-skega ne vodi k Vam, Vas vendar prosim, gospod baron, da mi dovolite ogledati si včasih Vaše gospodarstvo, da se razveseli moje srce. Najboljše se odpočijem po delu, ako obiščem Vaš dvor. V hlevih vse dobro rejeno, v skednjih vsega v izobilju in povsod najlepši red. Še celo vrabci na strehi se mi zdijo pri vas bolj veseli kakor drugod. Ker moram kot trgovec marsikdaj gledati mnogo takega, kar me ne razveseljuje, mi kot balzam dobro dě, ako imam nato priliko videti življenje, kakršno je Vaše: nikakih skrbi, vsaj nikakih velikih skrbi, in vsega v izobilju, česar si poželi srce.«

»Tako ste vljudni, gospod Ehrenthal, da se mi nehote vsiljuje misel, da Vas je privedlo nekaj zelo važnega k meni. Ali želite skleniti z menoj kako kupčijo?« vpraša plemenitaš smehljaje.

»Nikakih kupčij, gospod baron!« odvrne gospod Ehrenthal, odkimaje z glavo. Kupčije, ki jih sklepam z Vami, so take, pri katerih ni treba govoriti nikakih vljudnih besedi. Dobro blago za dober denar, tega načela sva se vedno držala in ga tudi v prihodnje ne opustiva, kaj ne? Prišel sem k Vam le mimo-grede; vprašati sem hotel glede konja, ki ga imajo gospod baron na prodaj. Nekomu tu v vasi sem obljubil, da vprašam pri Vas po ceni. Sicer pa opravi lahko tudi pri oskrbniku, ako nimajo gospod baron časa zame.«

»Pojdite z menoj, Ehrenthal,« pravi plemenitaš, »peljem sam svojega konja v hlev.«

Gospod Ehrenthal napravi damama nebroj poklonov, katere mu je mala nagajivka Lenora zvesto vračala, ter odide s plemenitašem proti hlevu. Ko si je na kratko ogledal konje, ga pelje gospodar še v kravji hlev, nakar izrazi gospod Ehrenthal strasno željo, videti tudi teleta, ter končno dostavi prošnjo, naj se mu dovoli avdijenca še pri plemenskih kozlih. Ni mogel dovolj prehvaliti vsega, kar je videl, in baronu je pohvala dobro dela.

Po ogledu ovac sta morala napraviti odmor, kajti Ehrenthal je bil preveč prevzet od finosti in gostosti njih runa. »Oh, ta volna!« je vzdihoval v sanjavi navdušenosti; »že zdaj lahko vidimo, kakšna se

bo napravila do prihodnje pomladi.« Majal je z glavo sem in tja in mežikal z malimi očmi proti solncu. »Veste, gospod baron, Vi ste srečen mož! Ali imate dobra poročila od svojega sina?«

»Hvala, dragi Ehrenthal, včeraj je pisal in poslal svoja pričevala.«

»Postal bo, kar je njegov gospod papa, kavalir prve vrste in bogat mož, kajli gospod baron zna skrbeti za svoje otroke.«

»Nič ne prihranim, dragi Ehrenthal,« odvrne baron malomarno.

»Kaj prihranim!« zakliče trgovec ogorčeno. »Štediti je plebejsko. Kaj Vam je treba štediti? Tudi brez tega boste lahko zapustili enkrat mlademu gospodu posestvo, ki je med brati vredno poldrugo stotino tisočakov, in razen tega milostljivi gospodični hčerki do to — kaj naj rečem — petdesettisoč tolarjev v gotovini.«

»Molite se,« odgovori plemenitaš resno, »nisem tako bogat.«

»Niste tako bogati?« zakliče vneto gospod Ehrenthal. »Saj je le od Vas odvisno, če hočete postati vsak trenutek bogataš. Kdor ima tako premoženje, kakor je Vaše, gospod baron, more brez nevarnosti v desetih letih podvojiti svoj kapital. — Zakaj nočete sprejeti na svoje posestvo zastavnic pokrajine?«

(Dalje sledi.)

Snovanje takih industrij za narodno obrambo je treba podpirati z vsemi sredstvi: 1. s šolanjem upraviteljev, inženirjev, kemikov, mojstrov in delavcev; 2. s carinsko in prometno politiko; 3. z rezerviranjem državnih nabav zanj, 4. eventualno tudi s podporo, 5. z državno banko za industrijo in obrt s pocenim kreditom, 6. s favoriziranjem industrije, pričeni od predsednika vlade in predsednika parlamenta do zadnjega orožnika povsod in na vsakem kraju, 7. s podpiranjem od strani občin in samoupravnih enot. Tudi za to industrijo veljaj načelo, da naj ne bo na meji ali v bližini meje.

Kaj je treba torej storiti, da stvorimo svojo industrijo za vojno? Treba nam je sestaviti program industrijske politike za narodno obrambo.

Da bi se sestavil tak načrt, bi bilo treba, da bi industrijski oddelek ministrstva trgovine in industrije izdelal z vojnim ministrstvom načrt za anketo, ki naj bi se v svrhu rešitve tega vprašanja sestala v Beogradu. Na tej anketi naj bi bili zastopani: 1. člani industrijske sekcije, gospodarskega sveta, predstavitelji in strokovni eksperti industrijskega oddelka ministrstva trgovine in industrije; 2. načelniki in ravnatelji oddelkov ministrstva za šume in rude, njih strokovnjaki po strokovnih sekcijah; 3. načelniki oddelkov vojnega ministrstva in glavnega generalnega štaba in njih izbrani strokovnjaki za one predmete, ki bi prišli na dnevni red, to je po sekcijah, za katere so oni specializirani; 5. vsi naši priznani strokovnjaki, ki so služili v dobi miru in vojne v vojnotehničnih zavodih ali pri kakšni tehnični četi, kakor g. Žika Dimitrijevič, načelnik prometnega ministrstva, ki je avtoriteta v vojnotehničnih vprašanjih in je služil v stroki nad 20 let; g. Milivoj Losanič, profesor kemije na univerzi, in g. Julijus Drašković, ki sta delala med vojno v vojnotehničnem zavodu, g. Jovan Lukić, načelnik monopolne uprave, ki je med vojno služil v pirotehniki, g. Dušan Tomić, profesor mehanične tehnike na univerzi, ki je služil v pirotehniki in med vojno pri hrđnjavski artiljeriji; g. Kosta Todotović, profesor kemične tehnologije na beograjski univerzi, ki je služil v tovarni za smodnik v Obiličevem, g. Dragiša Mirković, ki je služil v avtomobilnega poveljstva med vojno, g. Andra in Vasa Ristić, privatna inženirja, ki sta služila pri avtomobilni komandi; 6. ravnatelji generalne direkcije carin, davkov in računovodstva v finančnem ministstvu; 7. načelniki oddelkov ministrstva svaobračaja, v kolikor že zgoraj niso naštet; 8. profesorji za kemično in mehanično tehnologijo, farmakologijo na univerzi in tehniki v Zagrebu in v Ljubljani; 9. predstavitelji inženirskega združenja, ki bi se izbrali v to svrhu; 10. ravnatelji glavnih bank v državi, posebno oni, ki se bavijo z industrijskimi podjetji.

Po izdelanju programa bi bilo treba v vojnem ministstvu osnovati nekaj vojno-industrijski svet kot najvišjo korporacijo za vsa vojnotehnična vprašanja, v katerem bi bili zastopani zgoraj navedeni faktorji. Brez zaslusanja tega sosveta se ne bi imelo reševati nikakih vprašanj oboroževanja in velikih državnih nabav.

Pred plenum te ankete bi bilo treba iznesti tudi vprašanje »Omni-um Serbe«. Ta anketni zbor bi se moral vsako leto sklicati k zasedanju.

(Dalje prihodnjic.)

K. P.:

Gospodarska uprava našega poštnege zavoda.

Pošta ima v bistvu izrazit značaj trgovskega podjetja, samo da njen naravni namen ni neposredno pridobitni, ampak v prvi vrsti kulturni in etični.

Vpoštevajoč ta idealni smoter poštnih naprav, so polagoma skoraj vse države prevzele poštni obrat v lastno neposredno upravo.

Trgovski značaj se izraža v tem podjetju, če je po zdravih načelih prikrojeno, v gospodarski neodvisnosti, da namreč z lastnimi dohodki krije obratne stroške, oziroma sestavlja proračun na podlagi notranje ekonomije.

Pošta je zavod, ki zahteva neizogibno času primeren napredek, vsak zastoj pomeni nazadovanje, ker ga brezobzirno prehitijo tujina, ki daje v vseh panogah prometa smer za ureditev domačega poštnege zavoda.

Da ostanemo v neprestani tekmi pri razvoju svetovno poštnege prometa s kulturnimi narodi vsaj približno na enaki višini, je treba podjetje v smislu modernih zahtev izpopolniti, treba investicij, ki jih začrta strokovnjak, izvede pa jih ekonom.

Naša pošta je sicer trgovsko podjetje, in sicer v precej doslednem pomenu besede; pridobitni namen mu je glavni smoter, kulturno-etična naloga, posredovanje prosvete, pa žalibože postranska stvar.

Brez da bi posebej dokazovali ta dejstva, katerim je razen očitno slabše uprave pripisovati sedanje žalostne prometne razmere v našem državnem poštnem zavodu, hočemo vnovič tej velevažni zadevi posvetiti nekaj besedi, merodajnim krogom kož opomin, našim zastopnikom pa kož smernice, kaj se naj zahteva v ozdravitel tega zavoda, ki predstavlja oživljajočo žilo narodne prosvete v državi.

Pošta naj se vrne prvotnemu in edinemu namenu kož samostalno obratno podjetje pod državnim nadzorstvom, uprava se naj poveri strokovnjakom, izvršilna služba pa izobraženemu, izkušenemu ter vestnemu oseboju, in kmalu poihnejo vse pritožbe, očitki in graje, pošta kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev pa lahko ponosno stopa v mednarodno tekmo z ostalimi kulturnimi narodi sveta.

Dokler naša pošta nima gospodarske samostalnosti, vsi dobri nasveti in leki za njeno ozdravitev ne bodo nič zalegli, ker jo razjeda bolezen brezvestnega izkoriščanja.

Kamorkoli se ozremo po tujini, ki nam mora biti vsekakor vzor prometnih razmer, najdemo poštno zavode po načelih upravljane, kakor jih narekujejo dobrobit naroda in blagor države.

Skrajno izrabljena prometna sredstva naše pošte že zdavno ne odgovarjajo več potrebam časa, ker smo zamudili jih obnoviti, oziroma razširiti, je zastoj v napredku popolnoma naravna posledica. Danes zahteva poštni promet cele države, da ga spravimo v količkaj sposobno stanje dragih investicij, katerim se podjetje ne more odtegniti in se jim tudi ne bo, če mu pustimo gospodarsko neodvisnost.

Seveda neposredni dohodki iz poštnege obrata v državnem proračunu se ne bodo več izkazovali; pošta bo imela svoj lastni budžet, dobiček za državo pa bo posreden, izražen v povzdigu občnega blagostanja in prosvete.

Gospodarstvo v poštni upravi, kakor ga danes opazujemo pri nas, nam naravnost vsiljuje neugodno kritiko o sposobnosti merodajnih činiteljev, mogoče celo, da v posameznih slučajih sploh dobrobit podjetja ni bil merodajen raznim odredbam.

Tako nam bo ostalo nerazumljivo, kateri razlogi so se vpoštevati za oddajo dobave poštnih znamk ameriški družbi, ko je moralo

biti že naprej jasno, da se bo blago neprimerno podražilo; in res so bili stroški za naše poštno vrednotnice, ki bi jih bili doma ali v bližini za četrti del onih izdatkov lahko imeli, ogromni. Pa imamo še drugih primerov gospodarskih napak v poštni ekonomiji dovolj.

Cel birokratičen ustroj poštno uprave nasprotuje zdravemu gospodarstvu podjetja prometne stroke v dvajsetem stoletju.

(Konec prihodnjic.)

Ivan Renčelj, obratni asistent.

Sredstvo za povzdigo narodnega gospodarstva.

(Konec.)

S tem sem podal v kratkih potezah cilje, katere zasleduje Taylorjevo znanstveno poslovanje, primere o uspehih njegove praktične uvedbe in stališče, katero zavzerao napram istemu merodajni činitelji v gospodarsko razvitih državah. Vse to pa se glasi tako ugodno, da je vsak pomislek proti uvedbi istega neopravičen. Že omenjeni Gilbreth piše o tem:

»Prepirati se o koristi ali škodi znanstvenega poslovanja nima nikakega smotra. Ono mora priti in pride, proti temu ne pomaga nobeno javkanje, nobena borba rokodelskih združenj in noben odpor podjetnikov. Sistem je moral priti, ker ga je moral poroditi čas, in dasiravno je danes nekaj absolutno novega, vendar je, temeljno vzeto, zadnji kamen stoletja dolgega razvoja.«

In mi Jugoslovenci, ki nismo baš zadnji na drugih poljih svetovnega napredka, pokažimo svetu, da vemo prav ceniti ljudi ta pokret, ki se nanaša na racionalno narodno gospodarstvo. Ustvarimo pogoje za uvedbo sistema v javni upravi in v zasebnih podjetjih in uvedimo ga vsepovsod, kjer nam more donošati koristi.

Nadvse povoljni in gotovo ne pričakovani uspehi, kateri so sledili uvedbi Taylorjevega sistema v državnih železniških delavnicah v Zagrebu, dajejo pač dovolj pobude državnim upravim, da prevede sistem tudi v drugih svojih napravah. Kakor svojedobno v Ameriki, bo uvedba sistema po državni upravi vzbudila tudi pri nas v zasebnih podjetjih pokret v prilog temu sistemu.

Stvar se seveda ne bo dala provesti nihi lahko, nihi v kratkem času, ker poleg vztrajnosti in denarnih žrtv, katere zahteva uvedba sistema že sama po sebi, bo treba tudi marsikaj odstraniti, kar ni v skladu z organizacijo po tem sistemu. Taylorjev sistem zahteva od vsakega poedinega pošteno, po času, količini in kakovosti točno odmerjeno delo. Vsaka sodelujoča oseba mora biti na svojem mestu in izpolniti točno odmerjeno ji zadačo. Vsakih delavec in uradnik ima svojo zadačo pismeno natančno določeno, tako da so izgovori: »nisem vedel«, »nisem znal« popolnoma izključeni. Zadača sama pa je ustanovljena na podlagi znanstvenih raziskav in je časovno tako odmerjena, da niso telesne in duševne sile prekomerno izkoriščane. V obratih, organiziranih po tem sistemu, so protekcije na katerem koli mestu nemogoče. Ljudje se razvrščajo po njihovi faktični storilni sposobnosti in se plačujejo po količini in kakovosti opravljenega dela.

Ko bo provedena organizacija dela v naših javnih napravah po tem sistemu, bodo škandali a la Belju in drugi nemogoči. Industrijska podjetja bodo postala sposobna, da tekmujejo tudi z inostranskimi proizvodi. Kdor bo na višku svoje naloge, bo ugodno prospeval, ker manjredni in nesposobni se bodo sami izločili iz tekmovanja. In taka naravna regulacija je boljša kakor najboljši pisani zakoni, s katerimi se hoče normirati obrtno in industrijsko življenje. Vsi doseđani zakoniti ukrepi, organizacije in združenja ene in druge strani niso

mogli odstraniti sporov med delodajavci in delojemavci, kamoli ustvariti možno zadovoljnost med obema strankama. Organizacija na znanstveni podlagi po Taylorjevem sistemu nam nudi v mejah možnosti tudi to dobroto. Zadovoljnost med obema strankama pa je glavni činitelj za prospevojoče delo.

Čim bolj sem se poglobljaj v študij Taylorjevega sistema, tem bolj sem se uživil v prepričanju, da je ta sistem poklican, da izenači ali vsaj približa temu cilju marsikatero socialno krivico, ki pritiska delovne sloje, in da z druge strani obenem vpoštevava upravičene in poštno zahteve delodajavcev.

Omejeni prostor časnikarskega članka mi ne dopušča, da bi te trditve obširneje obrazložil, ker bi moral podati obenem tudi podrobnosti organizacije. To pa nameravam storiti v posebni knjigi.

Izvoz in uvoz.

Izvoz lesa iz Rumunije v Madžarsko zabranjen. Rumunska vlada je zaradi pomanjkanja vagonov zabranila izvoz lesa v Madžarsko.

Narodno gospodarske zadeve.

Trgovina.

Trgovski sejm v Bruslju. V Bruslju se vrši od 9. do 25. aprila t. l. IV. oficijelni trgovski sejm. Prospekti so interesantom na vpogled v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani med uradnimi urami.

Velesejm v Lionu. Kakor vsako leto, se bo vršil tudi letos v Lionu od 1. do 15. marca mednarodni velesejm. Sejma se udeleži povprečno 20 do 22 držav. Naša pooblaščenca trgovinska agencija v Lionu je podvela polrebne korake tako pri odboru sejma, kakor tudi pri našem trgovinskem ministstvu, da se ljudi za našo državo rezervira na sejm poseben stan. Vsa potrebna navodila daje interesantom naša trgovinska agencija v Lionu (Agence Commerciale Privilegiée du Royaume des Serbes, Croates et Slovenes — Lyon, Rue Sala 27).

Poljsko-avstrijska trgovinska pogodba je stopila, kakor javljajo z Dunaja, z dnem 15. januarja v veljavo.

Industrija.

Čehoslovaško podjetja železa zopet konkurirajo z avstrijskimi. Po poročilih z Dunaja konkurirajo čehoslovaške železne tovarne zopet resno z avstrijskimi.

Carina.

Znižana carina na koruzo. Ministrski svet je znižal izvozno carino na koruzo, ki bo znašala odslej za 100 kg 40 dinarjev.

Carinjenje poštnih paketov. Po odloku generalnega inšpektorata ministrstva financ št. 34.254 od 27. decembra 1922 se poštni paketi carinijo brez predložitve odobrenja za uvoz od odbora pri Narodni banki, pač pa na podlagi faktur. Ker večini paketov niso priložene fakture, morajo carinjalne pošte pozvati naslovnike, da predložijo fakture. Tako poslovanje je pa za pošto zamudno; tudi naslovnik ima od tega le škodo. Prizadeli krogi se zato opozarjajo, naj zahtevajo že pri naročilu blaga, da pošiljatelj priloži fakture k poštni spremnici, pri pisemskih pošiljkah pa v pošiljko samo. Tako se more došlo blago takoj ocariniti.

Znižanje izvozne carine za kemične izdelke v Čehoslovaški. V ministstvu trgovine se pripravlja revizija carinskih tarifov za sledeče blago: tekstilne izdelke, papir in kemične izdelke kož barko, lak ter umetna gnojila, milo, parfume, sirovine za izdelavo mila itd. Pripravljalno delo je pokazalo do sedaj sledeči rezultat: za gozlovo število predmetov se v bodoče sploh ne bode zahtevalo izvozno dovoljenje, posebno pa za kemične izdelke, katerih bode približno polovica deležna tega popusta. Carina bo zelo znižana, tako da bo znašala pri nekaterem blagu približno 50 %. Izvoz kemičnih izdelkov iz Čehoslovaške bode s tem zelo olajšan.

Družba „ILIRIJA“, Ljubljana
Kralja Petra trg 8. Telefon št. 220.
Nakup gozdov. Prodaja vsakovrstnega lesa.

Denarstvo.

Uradni kurzi tujim valutam in devizam. Za dobo od 1. do 28. februarja je določilo finančno ministrstvo za tuje valute in devize sledeče tečaj: napoleon 356 Din, zlata turška lira 403 Din, angl. funt šterl. 446 Din, dolar 95 Din, 100 franc frankov 635 Din, 100 švic. frankov 1776 dinarjev, 100 drahem 105 Din, 100 ital. lir 460 Din, 100 nemških mark 0.76 Din, 100 čehoslovaških kron 266 Din, 100 ogr. K 3.80 Din, 100 lejev 50 Din, 100 levov 61 Din, 100 peset 1425 Din, 100 holand. goldinarjev 3752 Din, 100 danskih kron 1880 dinarjev, 100 avstr. kron 0.14 Din, 100 poljskih mark 0.47 Din.

Promet.

Glasm priobčila zagrebške direkcije državnih železnic SHS se brzovlak št. 4201, ki je prihajal iz Podbrda na Bled ob 9. uri 51 minut, in brzovlak št. 4202, ki je prihajal na Bled z Jesenic ob 19. uri 39 minut, od 20. januarja t. l. dalje na Bledu ne ustavlja več; brzovlak št. 4203 in 4204, ki sta vozila mimo Bleda, pa sta od 6. novembra 1922 do nadaljnjega sploh ukinjena.

Razširjenje telefonskega omrežja. Telefonska zveza Beograd — Zagreb—Ljubljana bo v kratkem času

raširjena s postavitvijo novega telefonskega voda. Istopako je projektiran nov telefonski vod Zagreb—Bakar in Zagreb—Maribor, dalje Zagreb—Split in Zagreb—Osijek.

Razno.

Pravilnik o regulaciji prometa deviz in valut. Delegacija ministrstva financ objavlja uradno: Po razpisu Generalnega inšpektorata ministrstva financ v Beogradu l. br. 2080 z dne 22. januarja 1923 se objavlja, da so knjižice »Pravilnik o regulaciji prometa sa devizama i valutama od 23. septembra 1921 godine za izmenama i dopunama do kraja 1922 godine« na prodaj pri gospodarskem uradu delegacije ministrstva financ v Ljubljani. Knjižica stane 5 Din. — Istopak so na prodaj pooblaščenim denarnim zavodom tudi knjižice poiridil (overenij) o zavarovanju valute obrazec Č. 1. A. in Č. 1. B., komad po 100 Din. Pooblaščenim denarnim zavodom v Sloveniji naj se obračajo naravnost na gospodarski urad delegacije ministrstva financ v Ljubljani.

Revizija poslovanja trgovskih podjetij. Kakor poroča »Jugoslov. Lloyd«, je odredil finančni minister kontrolo blagajniških knjig pri vseh trgovskih podjetjih. Revizijo bodo vršili osebno delegati ministrstva, ki bodo naložili

podjetjem tudi posebno pristojbino za pregled Irgovskih knjig.

Nova tovarna šampanjca. Lilkova tovarna šampanjca v Pečuhu namerna osnovali v Smederevu posebno tovarno šampanjca z delniško glavnico 3—4 milijone dinarjev.

Letno zborovanje udruženja beograjskih industrijev se je vršilo 28. jan. v Beogradu. Na zborovanju je referiral društveni tajnik o vojni odškodnini, socialnem zakonodajstvu, Irgovinski in industrijski politiki, organizaciji naše celokupne industrije, mednarodni konferenci dela, češko-jugoslovanski ankeki in o lansko letni industrijski produkciji.

Storniranje nemških naročil v Trstu. Nekateri Irgovske tvrdke v Monakovem so razveljavile svoja naročila v Trstu, pri čemer so se sklicevale na govorce, da zaplenjuje Italija kot represalijo nemške povojne izdelke zaradi položaja v Poruhruju. Lega Italiana je nato zaprosila zunanje ministrstvo, naj v tem pogledu intervenira v Berlinu in Monakovem. Hkrati svari javnost pred govoricami sumljivega izvora.

Borza

dne 1. februarja 1923.

Zagreb. Devize: Dunaj 0.1495 do 0.1505, Berlin 0.23—0.26, Pešla 4—4.20,

Bukarešta 39—41, Milan 512.50—520, London 507—509, izplačilo 512—513, Newyork, ček 108—109.25, Pariz 640 do 650, Praga 314—315.50, Švica 2050 do 2075. Valute: dolar 105.50—106.50, avstr. K 0.15, češke K 305—307, napoleoni 340, lire 505—507. Efekti: Ljub. kredita 225—230, Slavenska 103—104, Praštediona 1140—1155, Slov. eskompt. 159, Trbovelj. premogokopna 650.

Beograd. Devize: Bukarešta 41 do 42, Berlin 0.20—0.23, Dunaj 0.15—0.153, Pešla 4.15, Sofija 44—45, Praga 312 do 318, Pariz 640—660, Ženeva 2050 do 2080, London 502—508, Newyork 106, Milan 515—518.

Dunaj. Beograd 634—636, Berlin 1.625 do 1.725, Budimpešta 26.95—27.05, London 332.350—332.950, Milan 3376 do 3384, Newyork 71.575—71.725, Pariz 4214—4226, Praga 2042—2048, Sofija 429.50—430.50, Curih 13.360—13.390, Varšava 1.83—1.93.

Praga. Dunaj 4.55, Berlin 7.50, Rim 165.50, Budimpešta 133, Pariz 209.25, London 161.75, Newyork 34.80, Curih 651.75, Beograd 31.875, avstr. žig. krone 4.625.

Curih. Berlin 0.0125, Newyork 536, London 24.86, Pariz 32, Milan 25.37, Praga 15.30, Budimpešta 0.20, Bukarešta 1.90, Beograd 4.80, Sofija 3.10, Varšava 0.01375, Dunaj 0.0074, avstr. ž. krone 0.0075.

V korist podpornemu društvu slepih!

Papirna industrija in knjigoveznica A. Janežič, Ljubljana, Florjanska ulica 14.

Izdelava in zaloga vseh vrst šolskih zvezkov, raznih map, trgovskih knjig, blokov itd.

V korist podpornemu društvu slepih!

Maraskino Morpurgo

Čašica tega delikatnega likerja je nepopisen užitek!

Priporočamo: Cognac Dalmatia Medicinal in druge izbrane likerje, žganja, ekstrakte in sirupe.

Prva odlikovana dalmatinska parna destilacija V. MORPURGO, SPLIT.

Zastopnik: ADOLF KORDIN, Ljubljana, Beethovnova ul. 9.

Priporočamo: galanterijo, nogavice, potrebščine za čevljarje, sedlarje, krojače in šivilje, gumbe, sukanec, vezene, svilo, tehnične decimalne in balančne najceneje pri

JOSIP PETELINC

Ljubljana, Sv. Petra nasip 7.

Alojz Drogenik
Celje

Manufakturna trgovina

Na drobno.
Na debelo.

AVTO

bencin, pnevmatika, olje, mast, vsa popravila in vožnja. Le prvovrstno blago in delo po solidnih cenah nudi Jugo-Avto, d. z. o. z. v Ljubljani.

Gradbeno podjetje
ing. Dukić in drug

Ljubljana, Bohoričeva ulica št. 20.

se priporoča za vsa v to stroko spadajoča dela.

Priporočamo:

JOSIP PETELINC

Ljubljana, Sv. Petra nasip 7

Najboljši šivalni stroji v vseh opremah Gritzner, Kaiser, Adler za rodbinsko in obrtno rabo, istolam igle, olje ter vse posamezne dele za vse sisteme.

Veletrgovina s papirjem, pisalnimi in risalnimi potrebščinami, knjigarna, umetnine in muzikalije

Goričar & Leskovšek

Celje

je najugodnejši vir nakupa za trgovce.

Ivan Kravos

Trgovina:

MARIBOR, Aleksandrova c. 13.

Delavnica:

MARIBOR, Koroška cesta 17.

Telefon inter. 207.

Konjske opreme in potrebščine za konje, kovčki in različni torbarski izdelki, gonilni vezalni jermeni, gamaše i. t. d.

Mavec - gips

portland- in roman-cement, apno, opeko, umetni škrlji, strešno in izolacijsko lepenko, watprof, karbolinej, drocement, razne žeblice

nudi po najnižji ceni

Kosta Novakovič in dr.

veletrgovina s stavbenim materijalom. LJUBLJANA, Miklošičeva cesta št. 13. Prezame se tudi izpeljava xylo-litnih tlakov.

IVAN ZAKOTNIK

Telefon št. 379.

mestni tesarski mojster

Telefon št. 379.

LJUBLJANA, Dunajska cesta 46.

Vsakovrstna tesarska dela, kakor: moderne lesene stavbe, ostrešja za palače, hiše, vile, tovarne, cerkve in zvonike; stropi, razna tla, stopnice, ledenice, paviljoni, verande, lesene ograje itd.

Gradba lesenih mostov, jezov in mlinov.

Parna žaga.

Tovarna furnirja.

Tomaževa žlindra, kalijeva sol, kajnit, koks za kovače ter livarne, bencin in ameriški petrolej vedno v zalogi.

TONEJC & ROZMAN, MARIBOR.

Kupujemo bukovo oglje

za takojšnjo ali poznejšo dobavo posamezne vagone kakor tudi cele partije. Prevzem in plačilo pri nakladni postaji. Ponudbe na »Carbofag« d. d. Zagreb I, pošt. predal 74.

Naročajte
tiskovine v

Tiskarni „Merkur“!

Underwood najboljši ameriški pisalni stroj sedanosti!

Opalograph

razmnoževalni aparat, razmnožuje strojno in ročno pisavo potom nezabljive steklene plošče

Glavno zastopstvo za Jugoslavijo
The Rex Co. Ljubljana, Gradišče 10.
Moderno vrejena popravilnica vseh pisal. strojev.

Velika zaloga pohištva lastnega izdelka!

Vsakovrstnih spalnic, jedilnic, sob za gospode, salonskih garnitur, kakor kompletnih garnitur za pisarne, Vam nudi po najnižji ceni

Produktivna zadruga mizarskih mojstrov r.z.z.o.z.

Solidno blago!

Maribor, telefon 341.

Cene zmerne!